

Salmer til 18.s.e.trin. 2017. Gudstjeneste i forbindelse med folkemødet i Ribe. Salmer: 289, 7, 523, 108, 336/et hus at komme til.

Hvad mener I om Kristus? Hvis søn er han – spørger Jesus farisæerne. Hvordan opfatter I Kristus-skikkelsen? Opfatter I Kristus som en nationalhelt, Gud bruger som mellemmand og redskab efter gammeltestamentligt forbillede, når han leder sit jordiske folk frem til dets bestemmelse. En ny kong David altså, måske ligefrem en direkte efterkommer af denne? Eller taler vi om Kristus som autoritet af en helt ny type?

Det er det sidste, der er tilfældet, svarer han selv i sin debat med farisæerne.

De jordiske autoriteter - nationalheltene eksempelvis, der hævder at have Gud i ryggen - grundlægger typisk deres magt på flokke af følgere samt lik'ende beundrere, men giver også anledning til hierarkiseringer og rivaliserende partier. Krig. Den slags autoritet er Kristus ikke. Kristus er Gud og ikke mellemmand. Som Gud selv lader han sig heller ikke repræsentere igennem nogen anden, men står selv på mål for det, som er, og det, som kommer, om det så er korset. Han skaber sig heller ikke massebevægelser, kopier, plagiater og eftersnakkere, men myndiggjorte, selvstændige individer. Det er i sidste ende forklaringen på Martin Luthers harmfulde afvisning, da den ene og den anden på et tidspunkt begyndte at kalde sig "lutheraner". Luther ønskede med sit værk at pege på Kristus som kirkens herre. Ikke at blive pave for et nyt kirkesamfund. *For enhver, som er krøbet ud af dåben til Kristus, kan rose sig af at være viet til præst, pave og biskop.* Sagde han. Bestemt ikke uden humor.

I sit bidrag til Århus Universitets to-bindsværk om Reformationen bemærker idéhistorieprofessoren Hans-Jørgen Schanz, som man kunne høre på Katedralskolen forleden, at det er Luthers fortjeneste at genopdage det kristne gudsforhold som et direkte forhold mellem Gud og menneske. Uden filter. Hvorved, siger Schanz, Luther – netop ved at afvise paven, og gejstligheden i det hele taget, som mellemlid mellem Gud og mennesket – samtidig lægger grunden til individets selvstændiggørelse i europæisk kultur. Fundamentet for det moderne subjekt. Et spor som senere den tyske filosof Hegel og den danske filosof Søren Kierkegaard tager op og viderefører.

Det er vigtigt, det her. For så længe mennesket forholder sig til og spejler sig i en "himmelsk" herre, så længe har det styrken til at regere over eget hus og verden. Den selvstændighed, som

gudsforholdet grundlægger i mennesket, skaber i forholdet til verden det armlængdeprincip, der er selve forudsætningen for, at mennesket er fri til at styre og kan forholde sig nøgternt sagligt både til denne verdens anliggender og til sine egne behov.

Men den dagsorden er selvfølgelig udfordret af sekulariseringen. For hvad sker der i det øjeblik, mennesket i en sekulariseret verden ikke længere har Gud som horisont og orienteringsmærke, men nu kun sig selv. Sig selv at spejle sig i, interessere sig for eller endda gifte sig med. Hvad sker der, når individet overlades til at være indkroget i sig selv, som Luther udtrykker det, og nu helt uden alternativ!

Der sker det, at verden lades i stikken. Problemet med den sekulariserede verden er ikke, som det almindeligvis antages, at den er gudløs. Problemet er, at verden svigtes, fordi mennesket ikke længere styrer den. Problemet er, at verden mister det kompas, som det myndige individ til stadighed burde være for verden. For når individet ikke længere styrer, eftersom det har mistet Gud som horisont, selvstændiggør naturvidenskaben og systemerne sig og kører af med det hele. Den teknologiske udvikling bliver et mål i sig selv. Moderniseringen, rationaliseringen og væksten bliver mål i sig selv - som var det guddommelige normer, der qua guddommelige er hævet over diskussion. Der er alt muligt godt at sige om sekulariseringen, samfundets verdsliggørelse. Ingen ordentlig protestant, intet nøgternt tænkende menneske vil af med sekulariseringen med alt, hvad dertil hører. Men der er det ene problem ved sekulariseringen, at den mister sit menneskelige format, hvis de rationelle systemer, den vækst, ekspansion og innovation, sekulariseringen frisætter, bliver formål i sig selv.

Tag magten tilbage! hed det i et opråb fra djøfferne til politikerne i forbindelse med Folketingets åbning her første tirsdag i oktober. *Tag magten tilbage til mennesket!* Djøfferne frygter, at robotteknologien, der har overtaget mere og mere af det manuelle arbejde, nu også erobrer det område, der hidtil har været forbeholdt dem selv, de højt uddannede vidensarbejdere, akademikerne. Det var den fare, de ønskede at gøre Folketingets 179 medlemmer opmærksomme på. De ønskede at minde dem om, at der er forskel på robotter og mennesker. Og selv om man godt, nogle af os i hvert fald, kan have noget på djøfferne i disse år og måske derfor i et ukristeligt øjeblik tøver med hånden på redningsflåden, kan der være grund til at lytte til dem alligevel – eksempelvis i denne sag, der på en sær måde leder tanken tilbage til profetens Esajas, der i dagens gammeltestamentlige læsning mindede om, at de gudebilleder, der fremstilles af en håndværker, er og forbliver døde

genstande. Uanset hvor rigt og kunstfærdigt, man udsmykker dem, uanset hvor perfekt de er lavet, har de intet selvstændigt liv. Intet jeg. Ingen ånd.

Luther gjorde op med menneskets fuldkommenhedstrang. Med ideen om den perfekte livsførelse som vejen til frelse. Mennesket kan ikke ved egne gerninger fortjene sig til frelsen. Den er alene en gave fra Gud. En nådegave. Det er vi da også alle enige om i dag. Om end måske især, fordi vi synes, at selve ideen om frelse er, om ikke latterlig, så i det mindste uforståelig! Men ideen om det perfekte! Ideen om det perfekte lever uanfægtet videre, nu blot iklædt begrebet om det perfekte samfund, hvor vi er verdensmestre i innovation og førende i resten. Og hvorfor ikke? Den perfekte verden findes. Problemet er bare, og det er der en del eksempler på, at det er en verden helt uden nåde. Eller en verden uden ”presenter”, som Morten Grunwald kaldte det på P8 jazz forleden, idet han mindedes sin gamle læremester John Price, der om arbejdet på teatret sagde, at der skulle være presenter forbundet med det. Ellers var det ikke noget værd. Det gælder ethvert arbejde: Ellers er det ikke noget værd.

Den perfekte verden er en verden, hvor man aldrig mere skal finde et håndskrevet brev i postkassen, eftersom det er irrationelt. Den perfekte verden er en verden, hvor tingene ikke længere synger, som Hartmut Rosa udtrykte det i fredags på Vadehavscentret; hvor systemerne er optimerede, og kun menneskene ikke kan finde ud af det, herunder alle de unge mennesker, der i øjeblikket angiveligt svæver mere eller mindre frit rundt. Uden fodfæste i livet.

Hvis det er sådan, protestantismen ender, så bliver det en karikatur af den lutherske to-regimentelære, hvor det verdslige liv får lov til at sejle sin egen sø, mens evangeliet om Guds nåde åbenbart for os i Kristus blive indholdsløse ord, tomme dogmer, der blaffer mellem kirkebænkene. Sådan må det ikke gå. *Du skal elske Herren din Gud af hele dit hjerte og af hele din sjæl og af hele dit sind. Det er det største og det første bud, men der er et andet, som står lige med det: Du skal elske din næste som dig selv.* Derfor holder vi folkemøde. Derfor skal vi tage magten tilbage til mennesket, eller rettere huske, at det er os, der som individer alene har ansvaret for, at verden bevarer sine menneskelige dimensioner. Vi skal huske at værdsætte presenterne, som er det kostbareste af alt; de uplanlagte nådegaver, som er livets brød for vor næste og os selv. Hvis alt ikke har været helt perfekt her under folkemødet, så tage det som presenter! Og lad os til sidst, da alt i grunden samtidig afhænger af de øjne, vi møder verden med, med Luther bede: *Kære Gud, himmelske Far,*

giv os også frem over et taknemligt hjerte, så vi kan se din nåde, tage den til os og bruge den til at love og prise dig. Glædelig søndag. Amen.